

JUSTIITSMINISTEERIUM

Riigikohus
info@riigikohus.ee
Lossi 17
50093, Tartu

Teie 26.11.2021

nr 5-21-30/3, 7-7/21-
02598-2

Meie 03.01.2022

nr 10-3/7295

Arvamus PSJV asjas nr 5-21-30

Tallinna Ringkonnakohus tunnistas 01.11.2021. a määrusega tsiviilasjas nr 2-21-2658 põhiseadusega vastuolus olevaks tsiviilkohtumenetluses isikuandmete töötlemise eesmärgi, tingimuste ja selge korra andmata jätmise selleks, et kohus saaks kohustada kolmandaid isikuid (isikuandmete töötlejaid) avaldama internetis teise isiku õigusi rikkuva kommentaari kirjutanud isiku (andmesubjekti) nõusolekuta tema isikuandmeid (sh IP-aadressi ja sellega seotud isikunime) sellele isikule, kelle isikuõigusi vastav kommentaar rikub.

Vabariigi Valitsuse nimel esitab arvamuse justiitsminister.

Jään oma 05.11.2021 nr 10-3/6085 kirjas põhiseaduslikkuse järelevalve asjas nr 5-21-14 antud arvamuse juurde: õigustloovate aktide andmata jätmine ei ole asjassepuutuv, kuna normide puudumine ei ole asja lahendamiseks otsustava tähtsusega ning kohus on ebaõigesti tõlgendanud TsMS §-i 244.

Täiendavalt märgin isikuandmete töötlemist puudutavalt järgmist:

1. Ma nõustun Tallinna Ringkonnakohtu määruse punktis 12.2.2 tooduga (isikuandmete töötlemist reguleerib Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/679 27. aprill 2016, füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus)) ega hakka seda kordama. Küll aga ei nõustu ma kohtu seisukohaga, mille kohaselt on tõendite kogumise kord otseselt reguleerimata ning eeltöendamismenetluse sätete kohaldamine ei taga piisavalt õigusselgelt korda selliste tõendite kogumiseks (määruse punkt 12.3).

2. Ringkonnakohus leiab, et tsiviilkohtumenetluse seadustik (TsMS) peaks kehtestama eeltöendamismenetluses isikuandmete töötlemise eesmärgi, tingimused ja selge korra, et kohus saaks kohustada kolmandaid isikuid avaldama internetis teise isiku õigusi rikkuva kommentaari kirjutanud isiku nõusolekuta tema isikuandmeid (sh IP-aadressi ja sellega seotud isikunime) sellele isikule, kelle isikuõigusi vastav kommentaar rikub. TsMS § 246 lõige 1 sätestab andmete loetelu, mis peab sisalduma eeltöendamismenetluse algatamise taotluses:

- 1) menetlusosaliste või eeldatavate menetlusosaliste nimed, aadressid ja sidevahendite andmed;
- 2) nende asjaolude kirjeldus, mille kohta soovitakse tõendeid koguda;
- 3) tunnistajate nimed või muu tõendi tähistus;
- 4) asjaolud, mis põhistavad eeltöendamismenetluse lubatavust ning kohtualluvust.

Kostja isiku kindlaks tegemine on vaid üks juhtudest, mida eeltöendamismenetlusega tagatakse, seega hõlmavad nimetatud normid oma üldise sõnastusega erinevaid olukordi.

3. Vastavalt isikuandmete kaitse seaduse § 2 punktile 1 kohaldatakse kohtumenetlusele isikuandmete kaitse üldmäärust menetlusseadustikes sätestatud erisustega. Isikuandmete töötlemine tsiviilkohtumenetluses peab seega vastama isikuandmete kaitse üldmääruses sätestatud nõuetele. Muu hulgas peab töötlemine olema eesmärgipärane (art 5 lg 1 p b) ja minimaalne (art 5 lg 1 p c) ning töödeldavad isikuandmed peavad olema õiged ja vajaduse korral ajakohastatud (art 5 lg 1 p c).

4. Arvesse tuleb võtta ka kohtu positsiooni võimude lahususe põhimõttest tulenevalt ning kohtuvõimu sõltumatust. Nendel põhjustel välistab ka isikuandmete kaitse üldmäärus andmekaitse järelevalveasutuse pädevuse teostada järelevalvet isikuandmete töötlemise toimingute üle, mida kohtud teevad oma õigust mõistvat funktsiooni täites (art 55 lõige 3). Kohtu erilist positsiooni silmas pidades on talle teatava suurema kaalutlusruumi võimaldamine üldmääruse ja seaduste tõlgendamisel ka demokraatlikus õigusriigis aktsepteeritav. Seda on möönnud ka Riigikohus (viimati 30.11.2021 määruses asjas nr 5-21-14; p 22).

Punktides 1–4 toodud nende kogumis arvestades leian, et TsMS-is eeltöendamismenetlust puudutav normistik on piisavalt õigusselge. Kohus on rangelt seotud otsekohaldavas isikuandmete kaitse üldmääruses sätestatuga ning sisustab seal toodud põhimõtted koosmõjus TsMS-is toodud asjakohaste normidega.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Maris Lauri
minister

Mirjam Rannula 620 8195
mirjam.rannula@just.ee